

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 575/2017-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. septembra 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], zastúpeného advokátskou kanceláriou AK MS s. r. o., Galandova 3, Bratislava, za ktorú koná advokát JUDr. Miloslav Šimkovič, vo veci namietaného porušenia čl. 12 ods. 1, 2 a 4 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 13 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky, čl. 4 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základného práva na vlastníctvo podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava IV č. k. 4 C 253/2007-582 zo 14. júna 2012 a uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 7 Co 519/2015-673 z 28. februára 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. júna 2017 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia čl. 12 ods. 1, 2 a 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 13 ods. 1 písm. a) ústavy, čl. 4 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva na vlastníctvo podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny a práva na majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k dohovoru (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) č. k. 4 C 253/2007-582 zo 14. júna 2012 a uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 7 Co 519/2015-673 z 28. februára 2017, ktorou žiada vydať tento nálezh:

„Uznesením Okresného súdu Bratislava IV sp. zn. 4C/253/2007-582 zo dňa 14. 6. 2012 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 7Co/519/2015-673 zo dňa 28. 2. 2017 boli porušené sťažovateľove základné práva a slobody podľa čl. 12 ods. 1, 2, 4, čl. 13 ods. 1 písm. a), čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, základné práva a slobody podľa čl. 4 ods. 1, čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ľudské práva a základné slobody podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ľudské práva a základné slobody podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd.

Uznesenie Okresného súdu Bratislava IV sp. zn. 4C/253/2007-582 zo dňa 14. 6. 2012 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 7Co/519/2015-673 zo dňa 28. 2. 2017 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia vo výške 988,96 €...

Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 2.000 €...“

2. Ako vyplynulo zo sťažnosti a z jej príloh, sťažovateľ bol ako žalovaný účastníkom konania pred okresným súdom sp. zn. 4 C 253/2007, v ktorom sa [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobcovia“) ako žalobcovia domáhali každý zaplatať sumu 165 969,59 € (spolu 331 939,19 €, t. j. 10 000 000 Sk) s úrokom z omeškania. Žalobcovia žalobu odôvodnili tým, že sťažovateľ porušil povinnosť podľa zmluvy o zabezpečení obchodu uzatvorenej 30. septembra 2003 medzi žalobcami ako predávajúcimi akcií emitenta [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „kupujúci“) ako kupujúcim pre prípad nezaplatenia kúpnej ceny, keďže napriek tomu, že k úhrade kúpnej ceny kupujúcim v dojednanej lehote nedošlo, neodovzdal dve vlastné bianko zmenky žalobcom, s týmito disponoval, v dôsledku čoho žalobcom vzniklo právo proti sťažovateľovi na zaplatať zmluvnej pokuty. Okresný súd rozsudkom č. k. 4 C 253/2007-326 z 22. júla 2009 zaviazal sťažovateľa zaplatiť každému zo žalobcov sumu 165 969,59 € s úrokom z omeškania 11 % ročne z týchto súm od 1. apríla 2004 do zaplatať. Krajský súd rozsudkom č. k. 8 Co 315/2009-471 z 27. septembra 2011 rozsudok okresného súdu potvrdil v časti výroku o povinnosti sťažovateľa zaplatiť každému zo žalobcov sumu 165 969,59 €, v časti výroku o úroku z omeškania rozsudok okresného súdu zmenil tak, že sťažovateľ je povinný zaplatiť každému zo žalobcov úrok z omeškania 11 % ročne zo sumy 165 696,59 € od 28. septembra 2007 do zaplatať, a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Rozsudok okresného súdu č. k. 4 C 253/2007-326 z 22. júla 2009 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 8 Co 315/2009-471 z 27. septembra 2011 nadobudol právoplatnosť 6. decembra 2011. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. 1 Cdo 117/2012 z 20. mája 2015 dovolanie sťažovateľa odmietol ako procesne neprípustné. Ústavný súd sťažnosť sťažovateľa smerujúcu proti rozsudku okresného súdu č. k. 4 C 253/2007-326 z 22. júla 2009, rozsudku krajského súdu č. k. 8 Co 315/2009-471 z 27. septembra 2011 a uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 117/2012 z 20. mája 2015 odmietol uznesením č. k. II. ÚS 105/2017-42 z 9. februára 2017.

3. O náhrade trov konania okresný súd rozhodol uznesením č. k. 4 C 253/2007-582 zo 14. júna 2012 tak, že zaviazal sťažovateľa zaplatiť žalobcom náhradu trov vo výške súdneho poplatku za návrh 16 596,96 € a z titulu trov právneho zastúpenia v sume 22 169,63 €. Žalobcom priznal náhradu trov konania za dvanásť úkonov právnej služby

v konaní pred okresným súdom (12 x 1 213,64 € + režijný paušál + DPH) a päť úkonov právnej služby v odvolacom konaní (5 x 758,53 € + režijný paušál + DPH). Odmenu za jeden úkon právnej služby žalobcom nepriznal (vyjadrenie z 1. júla 2009), pretože bol vo vyčíslení trov konania uvedený duplicitne. Sadzbu za jeden úkon právnej služby okresný súd určil s poukazom na § 13 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov v znení do 31. mája 2010 a v znení od 1. júna 2010. Vychádzal z toho, že základná sadzba tarifnej odmeny advokáta za jeden úkon právnej služby z hodnoty sporu je 758,53 €. Pretože advokát zastupoval dvoch účastníkov konania, táto sa podľa § 13 ods. 2 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov do 31. mája 2010 u prvého zastúpeného počítala v plnej výške a u druhého zastúpeného sa znižovala o 20 % (za jeden úkon právnej služby teda patrí suma 1 213,64 €) a od 1. júna 2010 sa pri spoločných úkonoch pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb dvojnásobok základnej sadzby znižoval o 50 % (za jeden úkon právnej služby teda patrí 758,53 €). Náhradu trov konania okresný súd priznal podľa § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) v plnej výške, pretože hoci v časti úroku z omeškania bola žaloba žalobcov zamietnutá, išlo o neúspech v pomerne nepatrnej časti.

4. Proti uzneseniu okresného súdu č. k. 4 C 253/2007-582 zo 14. júna 2012 sťažovateľ podal odvolanie, ktorým žiadal uznesenie zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Poukázal na to, že v rozhodovaní o náhrade trov došlo k priedňahom, rozhodnutie je nedostatočne odôvodnené, no najmä vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Okresný súd nezohľadnil, že pred začatím konania sťažovateľ nebol žalobcami vyzvaný na plnenie, a výsledok konania vyhodnotil tak, že pokiaľ bola žaloba žalobcov v časti zamietnutá, išlo o ich neúspech iba v nepatrnej časti. Tento záver neobstojí, pretože úrok z omeškania za obdobie od 1. apríla 2004 do 25. septembra 2007 predstavuje sumu prevyšujúcu 120 000 €. Sťažovateľ zároveň poukázal na existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania žalobcom podľa § 150 OSP, ako aj na to, že okresný súd vyhodnocoval skutkový stav jednostranne. Zdôraznil, že niektoré úkony právnej služby vyčíslené žalobcami neboli účelné, resp. boli vyvolané pochybeniami súdov (výsluch svedka [REDACTED] na odvolacom súde). Na záver sťažovateľ dodal, že

zmluvná pokuta bola v zmluve dojednaná celkovou sumou 10 000 000 Sk, a nie samostatne pre každého zo žalobcov vo výške 5 000 000 Sk.

5. Proti uzneseniu okresného súdu č. k. 4 C 253/2007-582 zo 14. júna 2012 podal odvolanie i žalobca, v ktorom navrhol jeho zmenu tak, že žalobcom bude priznaná náhrada trov konania i za vyjadrenie, za ktoré priznaná okresným súdom nebola s poukazom na to, že nešlo o duplicitné uplatnenie odmeny za rovnaké vyjadrenie, pretože boli podané samostatné vyjadrenia 1. júla 2009, ako aj 20. júla 2009.

6. Krajský súd uznesením č. k. 7 Co 519/2015-673 z 28. februára 2017 uznesenie okresného súdu zmenil a žalobcom priznal náhradu trov konania v sume 9 911,70 € a náhradu trov právneho zastupovania v sume 13 324,52 €. Dospel k záveru, že v zamietnutej časti žaloby nešlo iba o neúspech nepatrný, naopak, podľa názoru krajského súdu boli žalobcovia úspešní v 79,86 % a sťažovateľ v 20,14 %. Ďalej konštatoval, že okresný súd nesprávne priznal k úkonu právnej služby pri zastupovaní dvoch žalobcov iba jeden režijný paušál, pretože režijný paušál patrí vo vzťahu ku každému zo žalobcov. Pre výnimočné nepriznanie náhrady trov žalobcov podľa § 150 OSP podmienky splnené neboli ani podľa názoru krajského súdu. Za nedôvodné krajský súd považoval aj odvolanie žalobcov, pretože vyjadrenie z 20. júla 2009 si vo vyúčtovaní trov neuplatnili.

7. Uznesenie okresného súdu č. k. 4 C 253/2007-582 zo 14. júna 2012 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 7 Co 519/2015-673 z 28. februára 2017 nadobudlo právoplatnosť 24. apríla 2017.

8. Sťažnosť doručenú ústavnému súdu na porušenie čl. 12 ods. 1, 2 a 4, čl. 13 ods. 1 písm. a) ústavy, čl. 4 ods. 1 listiny, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 dohovoru, základného práva na vlastníctvo podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny a práva na majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu uznesením okresného súdu č. k. 4 C 253/2007-582 zo 14. júna 2012 a uznesením krajského súdu č. k. 7 Co 519/2015-673 z 28. februára 2017 sťažovateľ odôvodnil tým, že obe

rozhodnutia sú nedostatočne odôvodnené a založené na nesprávnom právnom posúdení veci. Boli vydané bez toho, aby v rozsudku o veci samej existoval výrok, podľa ktorého o náhrade trov konania bude rozhodované dodatočne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej, pričom na takýto postup od počiatku ani neboli splnené podmienky. Na vydanie uznesenia o náhrade trov konania je takýto výrok v meritórnom rozsudku nevyhnutný (§ 151 ods. 3 OSP) a pokiaľ absentuje, všeobecný súd nekoná v rozsahu a spôsobom, aký ustanovuje zákon. Krajský súd sa nevysporiadal s argumentáciou sťažovateľa, podľa ktorej neexistuje príčinná súvislosť medzi správaním sa sťažovateľa a podaním návrhu na začatie konania, pretože sťažovateľ pred podaním žaloby nebol vyzvaný na plnenie, v dôsledku čoho mali byť naopak trovy konania priznané sťažovateľovi (§ 143 OSP), ktorý vedenie súdneho konania nezapríčinil. V dôsledku procesných pochybení okresného súdu i krajského súdu nevznikol nárok na náhradu trov konania zákonným spôsobom, čo spôsobuje porušenie sťažovateľovho práva na majetok. S poukazom na to, že sťažovateľovi výkonom uznesenia o náhrade trov konania môže vzniknúť nedôvodná majetková ujma s likvidačnými následkami pre sťažovateľa, požiadal ústavný súd aj o vydanie dočasného opatrenia.

II.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

11. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či existujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

13. Sťažovateľ namieta porušenie týchto ustanovení ústavy, listiny a dohovoru:

Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

Podľa čl. 12 ods. 2 ústavy základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvyhodňovať alebo znevýhodňovať.

Podľa čl. 12 ods. 4 ústavy nikomu nesmie byť spôsobená ujma na právach pre to, že uplatňuje svoje základné práva a slobody.

Podľa čl. 13 ods. 1 písm. a) ústavy povinnosti možno ukladať zákonom alebo na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovaní základných práv a slobôd.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy rovní.

Podľa čl. 4 ods. 1 listiny povinnosti možno ukladať iba na základe zákona a v jeho medziach a len pri zachovaní základných práv a slobôd.

Podľa čl. 11 ods. 1 listiny každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu k dohovoru každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

14. Ako vyplýva zo sťažnosti, k porušeniu týchto ustanovení ústavy, listiny a dohovoru malo dôjsť uznesením okresného súdu č. k. 4 C 253/2007-582 zo 14. júna 2012, ako aj uznesením krajského súdu č. k. 7 Co 519/2015-673 z 28. februára 2017.

15. Ústavný súd sa najprv zaoberal tou časťou sťažnosti, ktorá smeruje proti uzneseniu okresného súdu č. k. 4 C 253/2007-582 zo 14. júna 2012.

16. V citovanom čl. 127 ods. 1 ústavy je zakotvený princíp subsidiarity, podľa ktorého ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať sťažnosťou iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ mohol domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym

orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06). Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

17. Proti uzneseniu okresného súdu č. k. 4 C 253/2007-582 zo 14. júna 2012 bolo prípustné odvolanie, o ktorom patrilo rozhodnúť krajskému súdu. Sťažovateľ odvolanie podal a rozhodoval o ňom krajský súd uznesením č. k. 7 Co 519/2015-673 z 28. februára 2017. Preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v časti smerujúcej proti uzneseniu okresného súdu č. k. 4 C 253/2007-582 zo 14. júna 2012 odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku právomoci.

18. Odlišná je situácia vo vzťahu k uzneseniu krajského súdu č. k. 7 Co 519/2015-673 z 28. februára 2017, na preskúmanie ktorého je právomoc ústavného súdu daná. Sťažovateľ tvrdí, že k porušeniu čl. 12 ods. 1, 2 a 4, čl. 13 ods. 1 písm. a) ústavy, čl. 4 ods. 1 listiny, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 dohovoru, základného práva na vlastníctvo podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny a práva na majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu týmto uznesením došlo z dôvodu, že toto rozhodnutie je nedostatočne odôvodnené, arbitrárne a je založené na takom výklade aplikovaných právnych noriem, ktoré popierajú ich účel a zmysel.

19. Krajský súd uznesenie č. k. 7 Co 519/2015-673 z 28. februára 2017 vo vzťahu k odvolacím námietkam sťažovateľa odôvodnil takto:

„... Odvolací súd... musí prisvedčiť odvolacím námietkam žalovaného, ktorý žiadal o náhrade trov konania rozhodnúť podľa zásady pomeru úspechu vyjadrenej v ust. § 142 ods. 2 O. s. p. Uvedené vyplýva zo skutočnosti, že každý zo žalobcov si podanou žalobou uplatnil istinu vo výške 165.969,59 eur a úroky z omeškania vo výške 11 % ročne zo sumy

165.969,59 eur od 1. 4. 2004 do zaplattenia, ktoré ku dňu rozhodovania súdu prvej inštancie o trovách konania (14. 6. 2012) predstavovali sumu 149.904,64 eur, avšak právoplatným rozhodnutím súdu boli v časti príslušenstva priznané len úroky z omeškania vo výške 11 % ročne zo sumy 165.969,59 eur od 25.9. 2007 do zaplattenia predstavujúce ku dňu 14.6.2012 sumu 86.281,45 eur. Úspech žalobcov v predmetnom konaní tak predstavoval 79,86 % a neúspech žalobcov, resp. úspech žalovaného 20,14 %, čo v žiadnom prípade nemožno pre potreby rozhodovania o náhrade trov konania považovať za neúspech zanedbateľný. Súd prvej inštancie preto vec nesprávne právne posúdil, keď na rozhodnutie o náhrade trov konania aplikoval ust. § 142 ods. 3 O. s. p. namiesto ust. § 142 ods. 2 O. s. p. V tejto súvislosti je však potrebné poznamenať, že aj napriek nesprávnemu použitiu ust. § 142 ods. 3 O. s. p. súd prvej inštancie správne ustálil, že nárok na náhradu trov konania vznikol v spore úspešnejším žalobcom, čo bolo dôvodom, pre ktorý sa nemusel vysporiadavať s návrhom žalovaného na náhradu trov konania. Len samotná skutočnosť, že výslovne neuviedol, že aj žalovaný si v spore uplatnil právo náhradu trov konania a tieto vyčíslil (čo je prirodzené, pokiaľ nie je známy právne záväzný názor súdu na dôvodnosť žalobného návrhu vyslovený v právoplatnom rozhodnutí), nezakladá odňatie možnosti žalovaného konať pred súdom a nepreskúmateľnosť súdneho rozhodnutia. Konštatovanie, že právo na náhradu trov konania (či už v zmysle ust. § 142 ods. 2 alebo § 142 ods. 3 O. s. p.) vzniklo v konaní úspešnejším žalobcom, dáva dostatočne jasnú odpoveď na to, prečo sa nebolo vo veci potrebné zaoberať návrhom žalovaného na priznanie náhrady trov konania. V tejto súvislosti odvolací súd dodáva, že žalovanému nevznikol nárok na náhradu trov konania ani v zmysle ust. § 143 O. s. p., na ktoré v odvolaní poukazoval, nakoľko z obsahu súdneho spisu nevyplýva, že by žalovaný svojím správaním nedal príčinu na podanie žaloby. Naopak žalovaný porušením zmluvnej povinnosti založil právo žalobcov 1/ a 2/ na zaplattenie zmluvnej pokuty, ktorému sa v priebehu celého konania bránil, a to aj cestou mimoriadnych opravných prostriedkov. Jeho správanie v priebehu celého konania, vrátane vymáhacieho konania, nasvedčuje tomu, že žalovaný popieral existenciu žalovanej pohľadávky a túto nebol ochotný zaplatiť, a to bez ohľadu na to, či bol pred začatím súdneho konania na jej úhradu žalobcami 1/ a 2/ vyzvaný alebo nie. Odvolací súd jeho tvrdenia, že ak by mu žalobcami bola riadne doručená predžalobná výzva na zaplattenie zmluvnej pokuty, k začatiu súdneho konania by nemuselo dôjsť, považuje za tendenčnú a účelovú, motivovanú

snahou vyhnúť sa plateniu trov spojených so súdnym konaním. Pokiaľ žalovaný nevidí (alebo nechce vidieť) príčinnú súvislosť medzi podaním žaloby a správaním jeho samotného, odvolací súd v tomto smere len poukazuje na súdmi právoplatne konštatované porušenie zmluvného záväzku žalovaným, zabezpečené zmluvnými stranami dohodnutou zmluvnou pokutou. Uvádza tiež, že táto argumentácia by teoreticky mohla obstať a založiť dôvod pre aplikáciu ust. § 143 O. s. p. na rozhodnutie o náhrade trov konania len v prípade, ak by žalovaný po doručení žaloby nárok uznal a pohľadávku s príslušenstvom uhradil. Vzhľadom na uvedené je pre aplikáciu ust. § 143 O. s. p. celkom irelevantná aj žalovaným opakovane prezentovaná argumentácia o riadnom doručení žaloby nahrádzajúcej kvalifikované požiadanie veriteľa na úhradu peňažného dlhu.

... Na vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia nemôže mať žiaden vplyv ani žalovaným namietané nedodržanie poriadkovej lehoty určenej zákonodarcom pre súd v ust. § 151 ods. 3 O. s. p. v znení účinnom od 1. 1. 2012. Navyiac ako správne uviedli žalobcovia 1/ a 2/, 30 - dňová lehota pre rozhodnutie o náhrade trov konania súdom vymienené po právoplatnosti meritórneho rozhodnutia platila až od 1. 1. 2012, pričom v danej veci boli žalobcami 1/ a 2/ trovy konania vyčíslené dňa 3.10.2011 a meritórne rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 6. 12. 2011 z čoho vyplýva, že prvoinštančný súd nebol viazaný 30- dňovou lehotou pre rozhodnutie o náhrade trov konania.

... Odvolací súd sa zaoberal aj požiadavkou vznesenou žalovaným v odvolacom konaní na nepriznanie náhrady trov konania žalobcom 1/ a 2/ z dôvodov hodných osobitného zreteľa podľa § 150 ods. 1 O. s. p.

... Aplikácia citovaného ust. § 150 O. s. p. pri rozhodovaní o náhrade trov konania prichádza do úvahy v prípadoch, keď sú naplnené všetky predpoklady na priznanie náhrady trov konania, avšak súd dôjde k záveru, že sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré náhradu celkom alebo sčasti neprizná. Musí však ísť o celkom výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí aj náležite odôvodnený. Pri posudzovaní dôvodov hodných osobitného zreteľa musí súd prihliadať najmä na majetkové, sociálne, osobné, zárobkové a iné pomery strán sporu a všímať si aj okolnosti, ktoré ich viedli k uplatneniu práva na súde, ich postoj v konaní a pod. Pri skúmaní naplnenia podmienok pre aplikáciu ust. § 150 ods. 1 O. s. p. je potrebné zhodnotiť všetky okolnosti konkrétneho prípadu, ktoré by mohli zakladať dôvody hodné osobitného zreteľa, a tieto posúdiť vo vzájomnej súvislosti a v spojení s

účelom ust. § 150 O. s. p., ktorým je odstránenie neprimeranej tvrdosti a dosiahnutie spravodlivosti pre sporové strany. Len samotné nepriaznivé majetkové pomery toho, komu má byť uložená povinnosť na náhradu trov konania, samy o sebe nemusia viesť k aplikácii ust. § 150 ods. 1 O. s. p., nakoľko významnou skutočnosťou bude aj zohľadnenie príčin ťaživej sociálnej situácie strany sporu a jej prípadné zavinenie, výšky priznaných trov konania, osobných, majetkových, zárobkových a iných pomerov strany sporu, ktorej má byť priznaný nárok na náhradu trov konania, a ktorej majetková sféra by bola aplikáciou ustanovenia § 150 O. s. p. tiež dotknutá, a v neposlednom rade aj okolností vedúcich k uplatneniu práva na súde a procesný postoj sporových strán. Rovnako moderačné oprávnenie súdu pri rozhodovaní o náhrade trov konania, zakotvené v ustanovení § 150 ods. 1 O. s. p., nemôže byť pre svoju výnimočnosť použité bez ďalšieho vždy, keď medzi majetkovým statusom sporových strán sú výrazné rozdiely. V opačnom prípade by aplikácia ust. § 150 ods. 1 O. s. p. v rozpore s jeho účelom znamenala nespravodlivý zásah do práv protistrany.

... Po oboznámení sa s obsahom spisového materiálu však odvolací súd nenašiel žiadne dôvody, ktoré by v danej veci odôvodňovali výnimočnú aplikáciu moderačného oprávnenia súdu v zmysle ust. § 150 ods. 1 O. s. p. Podľa názoru odvolacieho súdu, nepriznanie náhrady trov konania žalobcom 1/ a 2/, resp. jej zníženie by rozhodne nevedlo k zabezpečeniu spravodlivej ochrany práv. Žalovaný v odvolaní poukazuje na viaceré skutočnosti, ktoré však v žiadnom prípade nemôžu zakladať dôvody hodné osobitného zreteľa v zmysle predmetného ustanovenia (údajné predlžovanie konania súdom, absencia kvalifikovaného doručenia predžalobnej výzvy žalobcami, doručenie žalobného návrhu po uplynutí premlčacej doby, navýšenie trov konania v dôsledku doplnenia dokazovania výsluchom svedka [REDACTED], uplatnenie dvoch samostatných peňažných nárokov a iné). Len v stručnosti odvolací súd dodáva, že akékoľvek pochybenia súdu v konaní nemôžu byť na ťarchu protistrany pri rozhodovaní o náhrade trov konania a na odstránenie ich následkov má dotknutý účastník iné prostriedky právnej ochrany. Rovnako dôvodom hodným osobitného zreteľa nemôže byť skutočnosť, že žalobca si uplatnil žalovaný nárok až pred koncom premlčacej doby alebo že si viacerí žalobcovia uplatnili deliteľné plnenie spolu jednou žalobou.

... Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie vychádzajúce z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. h/ C. s. p.) podľa § 388 C. s. p. zmenil tak, že žalovaného podľa zásady pomeru úspechu v konaní vyjadrenej v ust. § 142 ods. 3 O. s. p. a ust. § 255 ods. 2 C. s. p. zaviazal na náhradu trov konania zodpovedajúcu čistému úspechu žalobcov v konaní (79,86 % - 20,14 % = 59,72 %). Podľa pomeru úspechu v konaní odvolací súd uložil povinnosť aj na náhradu iných trov konania spočívajúcich v zaplatenom súdnom poplatku za návrh na začatie konania, a to aj napriek tomu, že náhrada týchto trov nebola odvolaniami výslovne napadnutá, nakoľko s poukazom na ust. § 379 C. s. p. je výrok o náhrade iných trov konania závislý od výroku o náhrade trov právneho zastúpenia. Žalovanému tak uložil povinnosť zaplatiť žalobcom 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne náhradu iných trov konania vo výške 9.911,70 eur (59,72 % zo sumy 16.596,96 eur) a náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 13.324,52 eur (59,72 % zo sumy 22.169,63 eur, ku ktorej prirátal aj 59,72 % zo súdom prvej inštancie nesprávne nepriznaného režijného paušálu za jedného zo žalobcov a k nemu prislúchajúcej DPH, t. j. 59,72 % zo sumy 142,03 eur).“

20. Ústavný súd uznáva, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03).

21. Ústavný súd s poukazom na obsah citovaného odôvodnenia uznesenia krajského súdu dospel k záveru, že krajský súd dal jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na otázku, z akých dôvodov zmenil uznesenie okresného súdu a podrobne reagoval i na jednotlivé pre vec

podstatné odvolacie argumenty sťažovateľa. Vysvetlil nie len to, z akých dôvodov sa stotožnil s názorom sťažovateľa o potrebe pri náhrade trov konania vychádzať zo zásady pomeru úspechu účastníkov konania, ale i to, z akých dôvodov neboli splnené podmienky pre aplikáciu § 150 OSP a výnimočné nepriznanie náhrady trov žalobcom, a nakoniec i to, z akých dôvodov nebolo možné postupovať podľa § 143 OSP a zaviazať na náhradu trov konania žalobcov. Odôvodnenie rozhodnutia krajského súdu preto spĺňa všetky požiadavky vyplývajúce zo základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces vo vzťahu k odôvodneniu súdneho rozhodnutia.

22. Sťažovateľ však svoju sťažnosť odôvodnil aj tým, že krajský súd pri aplikácii § 143 a § 150 OSP tieto vykladal v rozpore s ich účelom a zmyslom a nezohľadnil existenciu § 151 ods. 3 OSP.

23. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 50/05 a IV. ÚS 288/05).

24. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

25. Ústavný súd považuje za potrebné tiež pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02, III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06).

26. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody. Ústavný súd poukazuje i na skutočnosť, že nie je a ani nemôže byť súdom skutkovým, t. j. jeho úlohou nie je nahrádzať činnosť všeobecných súdov

27. Ako vyplýva zo sťažnosti sťažovateľa, krajskému súdu sťažovateľ vyčíta spôsob aplikácie týchto ustanovení:

Podľa § 143 OSP odporca, ktorý nemal úspech vo veci, má právo na náhradu trov konania proti navrhovateľovi, ak svojím správaním nedal príčinu na podanie návrhu na začatie konania.

Podľa § 150 ods. 1 OSP ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Súd prihliadne najmä na okolnosti, či účastník uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patril; to neplatí, ak účastník konania nemohol tieto skutočnosti a dôkazy uplatniť.

Podľa § 151 ods. 1 OSP o povinnosti nahradiť trovy konania rozhoduje súd na návrh spravidla v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Účastník, ktorému sa prisudzuje náhrada trov konania, je povinný trovy konania vyčísliť najneskôr do troch pracovných dní od vyhlásenia tohto rozhodnutia.

Podľa § 151 ods. 3 prvej vety OSP v zložitých prípadoch, najmä z dôvodu väčšieho počtu účastníkov konania alebo väčšieho počtu nárokov uplatňovaných v konaní súd môže rozhodnúť, že o trovách konania rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej; ustanovenie § 166 sa nepoužije.

28. Aj podľa názoru ústavného súdu, rovnako ako to vyjadril krajský súd v uznesení č. k. 7 Co 519/2015-673 z 28. februára 2017, pri aplikácii § 143 OSP pre naplnenie jeho účelu a zmyslu je nevyhnutné posudzovať okolnosti veci a správanie sa účastníkov konania komplexne, a preto nemožno pripísať tomuto ustanoveniu dôsledok, ktorý mu pripisuje sťažovateľ. Z rozsudku vo veci samej je zrejmé, že porušením zmluvnej povinnosti založil právo žalobcov na zaplatenie zmluvnej pokuty a svojím správaním dal príčinu na podanie návrhu na začatie konania. Hypotéza právnej normy obsiahnutej v § 143 OSP preto naplnená nebola. Ústavný súd sa stotožňuje i so spôsobom výkladu § 150 OSP, tak ako ho vysvetlil v odôvodnení uznesenia č. k. 7 Co 519/2015-673 z 28. februára 2017 krajský súd, a rovnako tak s jeho záverom, podľa ktorého z obsahu spisu nevyplývajú také konkrétne okolnosti, ktoré by jeho aplikáciu odôvodňovali. Spôsob aplikácie tohto ustanovenia krajským súdom nenarušil princíp dosiahnutia spravodlivosti pre sporové strany. Pokiaľ sťažovateľ argumentuje absenciou výroku v rozsudku vo veci samej, ktorým by si okresný súd vyhradil rozhodnúť o náhrade trov konania po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej, ide skutočne o pochybenie okresného súdu, avšak toto nedosahuje intenzitu takého porušenia ústavnoprocených práv sťažovateľa, ktoré by odôvodňovali zásah ústavného súdu do právoplatnosti rozhodnutia krajského súdu. Je tomu tak jednak preto, že § 151 ods. 3 prvej vety OSP ponecháva súdu pomerne široký priestor pre využitie možnosti takéhoto postupu a jednak preto, že okresný súd svoj postup vysvetlil v závere odôvodnenia svojho rozhodnutia, v ktorom § 151 ods. 3 OSP citoval. Nejde ani o prípad, v ktorom by okresný súd týmto svojím postupom umožnil priechod zjavnej nespravodlivosti. Naopak,

po korekcii výšky náhrady trov konania odvolacím súdom ich rozhodnutia vo svojej spojitosti predstavujú spravodlivé vyriešenie otázky náhrady trov medzi účastníkmi.

29. Ústavný súd nepovažuje preto právne názory krajského súdu, ktorými odôvodnil uznesenie č. k. 7 Co 519/2015-673 z 28. februára 2017, za také, ktoré by boli založené na takom výklade ustanovení o náhrade trov konania, ktorý by popieral ich účel a zmysel. Preto ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi namietaným porušením základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu a spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 ústavy, čl. 36 listiny, čl. 6 dohovoru) a postupom krajského súdu pri rozhodovaní o odvolaní sťažovateľa. Preto sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 25 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

30. Pokiaľ sťažovateľ osobitne namietal porušenie čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny a čl. 1 dodatkového protokolu, dôvodil tým, že porušenie týchto práv vyplýva z porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rovnakým rozhodnutím. Vzhľadom na to, že ústavný súd považoval sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy, čl. 36 listiny a čl. 6 dohovoru za zjavne neopodstatnenú, odmietol i s ohľadom na argumentáciu samotného sťažovateľa jeho sťažnosť aj v časti namietajúcej porušenie čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 listiny a čl. 1 dodatkového protokolu, a to podľa § 25 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

31. Pre úplnosť ústavný súd vo vzťahu k tej časti sťažnosti sťažovateľa, ktorou namieta porušenie čl. 12 ods. 1, 2 a 4, a čl. 13 ods. 1 písm. a) ústavy, uvádza, že tieto ustanovenia sú ako ústavné direktívy adresované predovšetkým orgánom normotvorby a vzhľadom na ich povahu nemôžu byť zásadne aplikované v individuálnych sťažnostiach. Tieto ustanovenia nemožno považovať za ustanovenia upravujúce základné práva, ktoré by podliehali samostatnej ochrane prostredníctvom inštitútu sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Preto sťažnosť v tejto časti ústavný súd odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

32. Keďže ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľa ako celok, bolo už bez významu rozhodovať o návrhoch sťažovateľa na vydanie dočasného opatrenia, ako aj na priznanie spravodlivého zadosťučinenia.

33. Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. septembra 2017